

Lutherläsaren 90

Upprop

Kära lutherläsare!

Lutherläsaren Nummer 1, ett digert nummer på 46 sidor, utkom 10.11.1993. Nu, tjugosex år senare, håller du *nummer 90* i din hand. Under åren har några nummer varit tjockare, någon gång tunnare, något år har det kommit fem nummer, idag är formen fyra nummer i året med i regel 40 sidor. Innehållet har varit och är urval och översättningar av Luthers texter, predikningar av präster och predikanter, utblickar och kommentarer till finländsk lutherdom. Idag finns också Lutherläsaren på internet, www.lutherlasaren.net.

Lutherläsaren har aldrig uppburit någon prenumerationsavgift, utan litat på att tidskriften ska kunna utkomma med frivilligt stöd. Det har också skett i tjugosex år, tack vare er lutherläsare, genom era inbetalningar och kollektor. En tryckning och postning av upplagan på dryga 300 exemplar kostar idag ca 800 € (tryckeriet *Grano*, fyra gånger i året); allt skriv-, översättnings- och redigeringsarbete görs frivilligt.

Lutherläsaren är fortfarande helt beroende av Ditt understöd, Ditt bidrag mottas med tacksamhet!

”Din kärlek har varit till stor glädje och tröst för mig, eftersom de heliga har blivit styrkta i sina hjärtan tack vare dig, broder” (Filemon 7).

Lutherläsarnas styrelse och Lutherläsarens redaktion

IBAN: FI 08 2026 1800 0072 90

BIC: NDEAFIHH

LUTHERLÄSARNAS RF. ÅRSMÖTE hålls i Kyrkhemmet i Yttermalax, Snickerivägen 2, **söndagen 2.6.2019. kl. 15.**

Predikan av predikant **Bror-Erik Wikström**. Servering.

Årsmötet börjar **kl. 16.15!**

INNEHÅLL

UPPROP. En vädjan om ekonomiskt bidrag åt Lutherläsaren. Lutherläsarnas styrelse och Lutherläsarens redaktion.....	2
LEDAREN. <i>Anteckningar till en "mediastorm"</i> Av Kristian Norrback.....	4
FJÄRDE SÖNDAGEN I FASTAN <i>Livets Bröd. Joh. 6:1-15.</i> Av Markus Engström.....	10
LUTHER: "VI SKA INTE GÖMMA MOSE UNDER BÄNKEN" – – hur de kristna ska förhålla sig till Mose. Texten utvald och översatt av Kristian Norrback.....	18
LUTHER OM PS. 23. Del 5b. Texten utvald och översatt av Tord Carlström.....	24
SAMTIDEN UNDER LUPPEN. Analys av kyrkliga och samhällliga företeelser i vår samtid. Kommentarer av.....	
Boris Sandberg, <i>Bibeln och homosex</i>	30
Joakim Förars, <i>Rabbinska bibelförklaringar med kristen publik</i>	37
DATASKYDDSMEDDELANDE.....	43
REDAKTIONSROUTEN.....	Bakpärmen

PÄRMBILDEN: *Jesus mättar femtusen män* (Joh. 6:1-15).

LUTHERLÄSAREN

NR 90 - MARS 2019

Anteckningar till en "mediastorm"

Av Kristian Norrback

Bakgrunden

Sedan Finland införde "könsneutralt äktenskap" 2017 har folkkyrkan varit påtagligt polariserad i frågan. På den "liberala" sidan önskar man starkt att kyrkan ska ändra handboken så att samkönade vigslar i kyrkan ska bli möjliga, på den "konservativa" sidan håller man fast vid att kyrkans syn är att äktenskap ingås mellan en man och en kvinna.

När frågor som berör sexualiteten behandlas måste man ha klart för sig att det inte är individer som är föremål för diskussionen, utan *teologi* och *ideologier* som gör påståenden om människosyn, etik m.m. Att diskutera människosyn eller etik är inte att diskutera personer.

Ett antal kyrkomötesombud (bl.a. biskopskandidaten **Bo-Göran Åstrand** och *Finska missionsällskapets* verksamhetsledare **Rolf Steffansson**) gjorde 2017 ett initiativ om "utvidgning av kyrkans äktenskapsbegrepp" så att samkönade par skulle kunna vigas kyrkligt, men initiativet avvisades av Konstitutionsutskottet (KU) och kyrkomötet i maj 2018 (bibelargumenteringen i KU refererades i LL88, och den konfessionella argumenteringen i LL89). Något nytt steg har inte tagits sedan senaste maj. Detta orsakar säkert förtrytelse och oro på den liberala sidan. Folkkyrklig erfarenhet säger att saken inte kommer att få vila vid kyrkomötets avvisande beslut, utan kampen för "framsteget" kommer att drivas vidare. Detta är sammanhanget för den "mediastorm" som uppstod i tidningen *Syd-Österbotten* i januari.

Förloppet

Trettondagshelgen 2019 pågick en debatt på en sluten Facebooksida (jag har inte sett något spår av den angivna profilinehavaren på "allmänna" Facebook), som enligt uppgift först handlade om abort men övergick till ett utbyte om sexuella minoriteter. Kyrkoherden i Kristinestad **Daniel Norrback** och religionsläraren **Trygve Cederberg** har nämnts som deltagare.

Efter helgen var Daniel Norrbacks inlägg i den slutna diskussionen uppslaget på *Vasabladet* (VBL 9.1) och *Syd-Österbotten* (SÖ 10.1). Andra finlandssvenska tidningar hakade på, *Österbottens tidning*, *Kyrkpressen*, *Huvudstadsbladet* m.fl. plus *Svenska Yle* (radio och tv, <https://svenska.yle.fi>).

På frågan varför Norrback i sin lokaltidning fick läsa sina inlägg från en sluten diskussion, svarar reportern **Tom Forsman** att tidningen fått ta emot "tips och skärmbilder" och att

detta är normal journalistik (på **Håkan Salos** fråga i SÖ 10.1, och till **Mathias Salos** insändare "Är Prideparader en helig ko?" i VBL 17.1). Någon med tillgång till diskussionen på Facebook hade tydligen varit behjälplig med "tips och skärmbilder". Forsman relativiserar i sitt svar det "privata" på Facebook "eftersom (diskussionen) kan läsas av hundratals personer och spridas vidare till många fler".

Just det – men efteråt i tidningarna!

Då Forsman en gång slagit upp levererade citat på tidningen skulle man ju gärna själv läsa hela diskussionen, men det har alltså inte varit möjligt för mig (eller för de flesta, inte heller för **Markus Engström!** SÖ 24.1). "Normal journalistik."

"Mediastormen" blåste upp då kaplanen i Kristinestad, Markus Engström, följande vecka skrev en insändare till stöd för Norrback (SÖ 15.1). De onekligen starka uttryck i insändaren som gav häftiga reaktioner var adjektiven "onormalt och skadligt" om "homosexuell livsstil och samliv", och "onaturligt och avskyvärt" om "sex mellan representanter av samma kön". Så vitt jag vet är det endast de med tillgång till pappers-Syd-Österbotten som har läst hela insändaren som sådan, samt prenumeranter som får läsa nättidningen, det vill säga skäligen få personer (ursäkta, SÖ!). Det är endast några fraser tagna ur insändaren som citerats otaliga gånger i olika media under de följande dagarna. "Det blir inte ett riktigt drev förrän det når traditionella medier," heter det i en sakkunnig artikel om mediedrev i VBL 24.2 (artikeln "Skampålen blir medial").

Bland andra biskop **Björn Vikström** uttalade sig och konstaterade att Norrbacks uttalanden som inte varit offentliga inte leder till åtgärder (SÖ 10.1, 17.1), men fördömde språket i Engströms insändare och inledde en undersökning (SÖ 17.1).

Vidare: teologen **Peter Nynäs**, som verkar inom religionsvetenskap vid *Åbo Akademi*, polisanmälde tidningsutgivaren *HSSmedia*, ansvariga utgivaren för Syd-Österbotten **Mats Ekman**, och Engström för insändaren som "hets mot folkgrupp" (SÖ 19.1).

Norrback bad sedan i en insändare om ursäkt för sin Facebookkommentar av alla som blivit sårade av den (SÖ 19.1). Engström skrev i en insändare "Några klargöranden", att han skrivit uttryckligen som präst med skyldighet att vittna om Bibelns undervisning. Han avslutade med att visa på vägen till omvändelse och evigt liv genom Jesus Kristus (SÖ 24.1).

I början på februari tilldelade biskopen Engström en varning i "arbetsledningssyfte" (SÖ 5.2), och besökte tillsammans med stiftsdekanen **Magnus Riska** Kristinestad för att träffa anställda och förtroendevalda i församlingen samt Norrback och Engström (SÖ 23.2). "*Diskussionen med biskopen rensade luften, men skiljelinjer blottades och bekräftades,*" kommenterar Engström mötet (SÖ 23.2). Slutligen har polisinrättningen i Österbotten inlett en förundersökning av insändaren men vill för närvarande inte ange vilken brottsmisstanke eller tidtabell som gäller (VBL 22.2, SÖ 23.2).

Insändaren

Som redan sagts har ett litet antal (i förhållande till uppståndelsen) läst kaplan Markus Engströms insändare i Syd-Österbotten 15.1. Kyrkpressen nr 2 24.1. har ett klippcollage där den skarpsynta ser hälften av texten. Det är två passager, där "*homosexuell livsstil och samliv*" och "*sex mellan representanter för samma kön*" karakteriseras som onormalt, onaturligt och avskyvärt, som upprepats igen och igen. Det är det

som inte får sägas. Något intresse för insändaren som helhet hittar man ingenstans.

Insändaren börjar med att uttala stöd för kollegan Daniel Norrback, som slagits upp i tidningen två dagar innan. Insändaren har inget särskilt ärende till homosexuella, i stället är den en reaktion på Syd-Österbottens m.fl. aktivitet. Att homosexuell livsstil nämns kommer av situationen.

Karaktäristiskt för drevet är att meningen *"Också den sexuellt söndriga och misslyckade är skapad och älskad av Gud i Jesus Kristus"* läses som: han säger att homosexuella är söndriga och misslyckade! Och det upprepas igen och igen. Men *utsagan* är ju: **sådana är skapade och älskade av Gud!**

Detta har jag inte läst **en enda gång** på över 20 A4-sidor tidningstext! Och insändaren fortsätter med att tala om vad Gud gjort för oss människor genom sin Son. Detta, **som är det teologiskt meningsfulla i texten**, skriven av en präst, har tydligen ingen journalist överhuvudtaget sett eller brytt sig om att citera! Man är blind och döv. Samma teologiskt betydelsefulla budskap avslutar också insändaren *"Några klargöranden"*.

För det andra är insändaren samhällskritisk snarare än riktad mot någon människogrupp. *"Att ... hylla den homosexuella livsstilen är en ... sorglig och tragisk samhällsutveckling ... den allmänna trenden och agendan i samhället (är) den, att man anser sig kunna ha sex nästan hursomhelst ... Sexualiteten upphöjs till alltings måttstock."* Denna kritik mot vårt **samhälle** (obs) illustreras i själva verket mångfaldigt av mycket som skrivits i "stormen". Är samhällskritik tillåten?

För det tredje sägs i insändaren att *samvetet* borde säga något om de sexuella frågorna, och det påpekas med beklagande att *"människor med kristet namn ... lägger sig platta för och*

driver den homosexuella agendan”. Uppenbarligen har här funnits många ömma kristna tår.

Till slut måste det upprepas och understrykas att det är ideologier och agendor i samhället som debatten handlar om, inte enskilda personer eller grupper.

* * *

Var nyktra och vakna. Er fiende djävulen går omkring som ett rytande lejon och söker efter någon att sluka.

- 1 Petr. 5:8 -

Aven om jag levde ännu i 100 år och av Guds nåd hade besekrat de tidigare och nuvarande vargflockarna och stormvindarna, och ännu i framtiden kunde kuva dem, förstår jag ändå, att jag inte kunde skaffa frid åt de kommande generationerna, eftersom Djävulen lever och råder. – –

Ni, våra efterkommande, be allvarligt och studera Guds ord flitigt! Beskydda Guds låga som fladdrar i vinden. Djävulen varken sover eller tar ledigt; inte heller dör han före den sista domen. Du och jag måste dö, och när vi är borta förblir han sådan han alltid har varit; han upphör inte att rasa. Kristus, vår käre Herre, som har trampat hans huvud under sina fötter, må komma och äntligen befria oss från hans raseri.

Martin Luther
(WA 68, 226)

Översatt från finska av Markus Engström ur andaktsboken *Yksin armosta – 365 päivää Martti Lutherin seurassa*, s. 50-51, 2010.

Fjärde sönda- gen i fastan

Livets bröd

Av Markus Engström

Sedan för Jesus över till andra sidan Galileiska sjön, alltså Tiberiassjön. Mycket folk följde honom, eftersom de såg de tecken som han gjorde med de sjuka. Men Jesus gick upp på berget och satte sig där med sina lärjungar. Påskan, judarnas högtid, var nära. När Jesus lyfte blicken och såg att det kom mycket folk till honom, sade han till Filippus: "Var ska vi köpa bröd så att de får något att äta?" Det sade han för att pröva honom. Självisste han vad han skulle göra. Filippus svarade: "Bröd för tvåhundra denarer räcker inte för att alla ska få var sin bit!" En annan av hans lärjungar, Andreas, bror till Simon Petrus, sade till

honom: "Här är en pojke som har fem kornbröd och två fiskar. Men vad räcker det till så många?" Jesus sade: "Låt folket slå sig ner." Det var gott om gräs på platsen, och de slog sig ner. Det var omkring fem tusen män. Jesus tog bröden, tackade Gud och delade ut till dem som var där, likaså av fiskarna, så mycket de ville ha. När de var mätta sade han till sina lärjungar: "Samla ihop bitarna som blev över så att inget går förlorat." De samlade ihop dem och fyllde tolv korgar med bitarna som blev över efter de fem kornbröden när de ätit. När människorna såg vilket tecken han hade gjort, sade de: "Han måste vara Profeten som ska komma till världen!" Jesus förstod att de tänkte komma och göra honom till kung med våld, och han drog sig undan upp till berget igen, helt ensam. (Joh. 6:1-15).

Vår text undervisar på två nivåer. Å ena sidan berättar den om hur Jesus från Nasaret, Guds enfödde Son, gjorde ett under, och kunde av endast fem bröd och två fiskar mätta tusentals hungriga människor.

Å andra sidan utgör berättelsen en förklarande bild på hurdant Guds rike är i denna värld.

Även under gammaltestamentlig tid inträffade liknande Guds under med maten. Det berättas exempelvis i 2 Kung. (4:42-44), att **"det kom en man från Baal-Salisa och han hade med sig förstlingsbröd åt gudsmannen [Elisa], tjugo kornbröd och ax av grönskuren säd, i sin påse. Då sade Elisa: 'Ge det åt folket att äta.' Men hans tjänare sade: 'Hur ska jag kunna sätta fram detta till etthundra män?' Han sade: 'Ge det åt folket att äta, ty så säger HERREN: De ska äta och få över.'** Då satte han fram det till dem,

och de åt och fick över, så som HERREN hade sagt."

Ibland kan man dock från formellt kyrkligt håll höra påståendet att inget övernaturligt under egentligen ägde rum när Jesus välsignade de fem bröden och de två fiskarna. Det kan påstås att pojken, som hade denna mat med sig, inspirerade de andra människorna att dela med sig, så att maten räckte till alla. I så fall handlade det alltså inte om att Gud lät mera bröd och fisk uppkomma i ett ögonblick.

Enligt denna lögnens humanistiska förståelse av vår evangelietext, ligger alltså undret på sin höjd däri, att mänsklig givmildhet ger gott resultat i nödsituationer. Delar vi med oss kommer "under" att ske, påstår man.

Genom att ge en sådan förklaring av händelserna med de tusentals hungriga människorna som Jesus mättade, förvränger och förnekar man

textens bokstavligt-naturliga betydelse.

I den falska versionen försvinner Guds mäktiga, majestätiska nåd från det som man ändå vill kalla för kristendom, och kvar blir endast en berättelse om *människans* empati och kärlek, som en gud kan applådera – om han nu existerar.

Denna förödande humanism märks ju inte bara på hur man ser på händelserna i vår text. Människotankar förvränger och förnekar den historiska bakgrunden till Guds nåd *överlag*.

Det vill säga, undret med Jesus från Nasaret som dels sann Gud och dels sann människa, vilken blev till, föddes, levde, led, dog och uppstod kroppsligen från de döda för världens frälsnings skull, i enlighet med den heliga Skrift, det förvrängs och förnekas, eftersom det inte går ihop med allmänmänsklig logik och erfarenhet.

Men vad är det för en Gud som inte kan eller vill bryta de naturlagar som Han själv har skapat?

Redan aposteln Paulus gav raka besked om en sådan demonisk förnekelse och bekännelse: "[... O]m Kristus inte har uppstått, då är vår predikan meningslös och även er tro meningslös. Då står vi där som falska vittnen om Gud, eftersom vi har vittnat om Gud att han uppväckt Kristus, som han ju inte har uppväckt ifall det verkligen är så att döda inte uppstår. För om döda inte uppstår, har inte heller Kristus uppstått. Men om Kristus inte har uppstått, då är er tro meningslös och ni är fortfarande kvar i era synder. Och i så fall är de som insomnat i Kristus förlorade. Om det bara är för detta livet vi har vårt hopp till Kristus, då är vi de ömkligaste av alla människor" (1 Kor. 15:14-19).

Som kristna bekänner vi oss till hela den heliga Skrift och tror därför på allt som där står skrivet; däribland det som är skrivet om Jesu brödunder och redan om Hans tillblivelse av den Helige Ande och födelse genom jungfrun Maria.

Apropå de falska påståendena om händelserna i vår text, behöver man nödvändigtvis inte få höra av Jesus, att det är viktigt med kärlek och hjälpsamhet. Också hedningar kan ta god hand om de sina.

Förstås är det kristet att vi, som genom det heliga dopet har pånyttfötts till Guds barn, är hjälpsamma och i handling och sanning älskar våra medmänniskor, och särskilt dem som delar vår tro.

Men utan evangeliet om Jesu namn och blod, finns det ingen riktig, av Gud välsignad och verkad kärlek. Om en människa inte tror på Jesus som sin segerrike Frälsare, är hon inte kristen, trots att hon

delade ut allt hon ägde i välgörenhet.

Därför måste vi prioritera rätt, ha rätt fokus: vårt samvete ska endast leva av evangeliets himmelska mat, medan vårt kött, vårt onda begär, ska tyglas av lagens tömmar.

Endast en levande människa som har stått upp från sin döds- och sjukbädd tack vare livets bröd, kan och vill verka i Guds tjänst.

Men att hon andligen uppstår från de döda och börjar vandra i Jesu fotspår, det sker inte tack vare henne själv. Så visar ju även naturen och erfarenheten: en död människa är död och inte verksam. Hon kan inte göra sig själv levande. Hon måste levandegöras, matas, stärkas och aktiveras utifrån, av Gud ensam. Och när hon väl är levandegjord och frisk blir hon aktiv och börjar sysselsätta sig med gärningar.

För de judar som sökte upp Jesus efter Dennes under med de fem bröden och de två fiskarna, förkunnade Herren

Jesus därför: ”Arbeta inte för den mat som tar slut utan för den mat som varar och ger evigt liv och som Människosonen ska ge er. På honom har Gud, hans Fader, satt sitt sigill.’ De frågade honom: ’Vad ska vi göra för att utföra Guds gärningar?’ Jesus svarade: ’Detta är Guds gärning, att ni tror på den som han har sänt”” (Joh. 6:27-29).

Med andra ord är Guds nåd den enda orsaken till att vi blir andligt levande, och därför börjar söka och be om den andliga maten, dvs. Jesu evangelium. Herren Jesus öppnar alltså vårt hjärtas öron utan vår egen medverkan, genom tron, så att vi börjar fatta att vi har allt vi behöver i Honom.

Men i Jesu fotspår märker vi också att Gud prövar oss. Gud prövar vår tillit till Honom, för att rena och stärka den.

Dessa konstateranden leder oss över till att betrakta vår evangelietext utifrån dess

andra nivå, dvs. hurdant Guds rike är i denna värld.

Jesus mättade folkskarorna utan deras eget arbete. Folkskarorna blev serverade god mat, utan att de behövde betala för den. Men innan detta skedde måste de ha funderat på hur de alla skulle kunna bli mättade. Särskilt Filippus var föremål för Guds hårda prövning på den här punkten.

Ett liknande fall hände med änkan i Sarefat i det hedniska Sidon. Utsänd av Gud kom profeten Elia till änkan och frambar ett glatt budskap om att hon, hennes husfolk och Elia skulle bli nåderikt och mirakulöst försedda med mjöl och olja under den svåra hungersnöden som härjade i regionen. Det berättas nämligen att **”när [Elia] kom till stadsporten [i Sarefat], fick han där se en änka som samlade ved. Då ropade han till henne: ’Hämta lite vatten åt mig i kärlet, så att jag får dricka.’ När hon gick**

för att hämta det, ropade han efter henne: 'Tag också med dig en bit bröd åt mig.'

Men hon svarade: 'Så sant HERREN, din Gud, lever, jag har inte en kaka bröd, utan bara en näve mjöl i krukan och litet olja i kannan. Jag håller just på att samla ihop ett par vedpinnar och ska nu gå hem och laga till det åt mig och min son. Vi ska äta det och sedan dö.'

Då sade Elia till henne: 'Var inte rädd. Gå och gör som du har sagt. Men laga först till en liten kaka åt mig och bär ut den till mig. Laga sedan till åt dig och din son. Ty så säger HERREN, Israels Gud: Mjölet i krukan ska inte ta slut, och olja ska inte fattas i kannan fram till den dag då HERREN låter det regna på jorden.'

Då gick hon och gjorde som Elia hade sagt. Hon hade sedan att äta en lång tid, hon själv och han och hennes husfolk. Mjölet i

krukan tog inte slut och olja fattades inte i kannan enligt det ord som HERREN hade talat genom Elia" (1 Kung. 17:10-16).

I denna text, liksom i vår evangelietext och i texten med profeten Elisa och hans tjänare, kan vi alltså lägga märke till att Herren prövade såväl änkan i Sarefat som Elisas tjänare och Jesu lärjunge Filippus. Alla råkade de i bekymmer, trots att de var under Guds omsorg.

Men Gud höll sin skyddande hand över dem och gav dem rik lön för sin egen skull.

Herren lät Filippus drabbas av insikten om att de inte kunde mata de många tusen människorna med de pengar de hade. Filippus påpekade: "Bröd för två hundra denarer räcker inte för att alla ska få ett stycke var" (v. 7) (på den tiden var en denar en arbetares dagslön).

Men när Jesus grep in fick människorna rikligt med mat utan pengar!

Ja, när den kvarblivna maten samlades in, fylldes **"tolv korgar med bitarna som blev över efter de fem kornbröden när de ätit"** (v. 13).

Inte heller profeten Elisas tjänare kunde förstå att den mat som han fick i uppgift att dela ut åt de hungrande skulle räcka till.

Men när Herren Gud grep in tog tjänaren fasta på Guds löfte och maten räckte till och blev över, **"så som HERREN hade sagt"** (2 Kung. 4:44).

Änkan i Sarefat begrep inte att **"bara en näve mjöl i krukkan och litet olja i kannan"** skulle räcka till för allt det som profeten Elia önskade få.

Ändå hade hon och de andra mat att äta en lång tid framöver, **"enligt det ord som HERREN hade talat genom Elia"** (1 Kung. 17:16).

Gud prövar sina tjänare och tjänarinnor över deras eget förstånd, över deras egen förmåga. Han låter oss få bekymmer, komma i nöd och bedrövelse. Han låter vårt

logiska tänkande, vårt eget förstånd, krascha.

Men Gud hatar oss inte. Han tiger inte. Tvärtom ger Han oss *det eviga livets* ord, genom Bibeln. Där säger Gud till dig och till mig, att Han här och nu – *trots* vår synd och bristfällighet, enbart för sin egen skull – älskar oss och förlåter oss våra synder i Jesus Kristus.

Vi har hört att Jesus mätade folkskarorna med fem kornbröd. Kornbröd var en anspråkslösare föda än exempelvis vetebröd. Kornbröden kan vi se vara en bild på Guds lag, uttryckt i de fem Moseböckerna.

Lagens föda ger oss inte evigt liv, eftersom vi är syndare medan lagen kräver fullkomlighet för att bli uppfylld.

Ändå är lagen god och väl-signelserik, eftersom den är Guds och driver oss till Jesus, som i allas vårt ställe har uppfyllt lagen.

Ja, Jesus har riktigt blivit förbannad och dödad av lagen, för att vi ska undgå det.

Men Jesus gav även fisk åt folket. I och med att Jesu lärjungar blev Guds apostlar blev de människofiskare. Jesus utförde sitt under utifrån två fiskar. Evangeliet, som fångar och behåller människor i Guds rikets nät, finns i två former: predikan och sakrament.

Guds apostlar var tolv till antalet; lika många korgar som den överblivna maten fyllde. Det att korgarna var så fulla, är en bild på rikedomen i Guds sändebuds undervisning, dvs. Bibeln.

Den heliga Skrift är ju nyttig **”till undervisning, till bestraffning, till upprättelse och till fostran i rättfärdighet, för att gudsmänniskan ska bli fullt färdig, väl rustad för varje god gärning”** (2 Tim. 3:16-17).

På Nya Testamentets grundspråk, *koinégrekiska*, heter fisk *ichtys*. Ordets bokstäver bildar en kristen

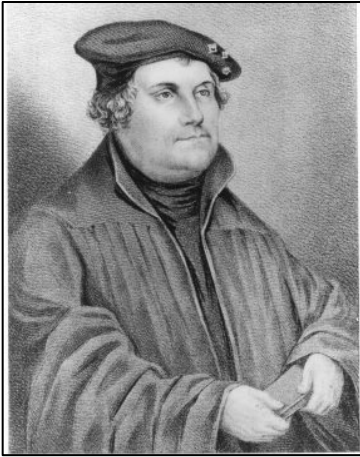
bekännelse som på svenska lyder *”Jesus Kristus, Guds Son, Frälsaren”*.

Av denne vår Herre och Frälsare får vi vänta stora under. Jesus ser nämligen till att vi, som i oss själva är hjälplösa, ogudaktiga människor, har dels det som kallas för dagligt bröd, dvs. jordiskt gott.

Men dels ser Herren till att vi framför allt är förenade med Honom genom tilliten till Hans evangelium, och att vi till slut når himlens rika, eviga brödbod.

Dagens bön för 4 s i fastan:

Allsmäktige Gud, himmelske Fader: tack för att Du sände Din älskade Son till världen, med den välsignade maten att i och genom Honom verkställa Din räddning av hela världen. Vi ber Dig genom Jesus Kristus, vår Herre: verka i oss med Ditt ord, så att vi hungrar och törstar efter och uppfriskas och mättas av Din rättfärdighet i Kristus. Amen.

”Vi ska inte gömma Mose under bänken” -- hur de kristna ska förhålla sig till Mose.¹

Luther fortsatte med att översätta Gamla testamentet efter att Nya testamentet på tyska hade utkommit 1522, och han arbetade på bibelöversättningen resten av livet. Det ifrågasattes inte att Bibeln börjar med 1 Mosebok.

I dagens turbulens kring äktenskapet är Gamla

testamentet lindrigt sagt ifrågasatt. En vanlig övning från det liberala hållet är att plocka ut enskilda stadgar ur moseböckerna, hålla upp dem och peka på det främmande (för oss, 3000 år senare) i dem, och triumferande kungöra att ”inte ens de bibeltrogna” håller sådana bud, och – vilket är själva saken – dra slutsatsen att var och en sålunda har spelrum för vilka delar av Bibeln han eller hon gillar och kan tänka sig att följa. Övningen utförs ofta i en nedlåtande och hånfull ton mot Gamla testamentet.

Man kan i sammanhanget minnas att en annan gång Gamla testamentet var i skottlinjen var den nazistiska eran på 1930-talet. Då låg det gammaltestamentliga ämnet vid tyska universitet under press från nazisterna. Gamla testamentet var ju ”judiskt”. Det skedet tog slut 1945. Det

---

¹ Valda delar ur St Louis-utgåvan III, 2–17. Företal, översättning

och slutord av Kristian Norrback.

kan tas som exempel på en kollision mellan Gamla testamentet och en viss ideologi i ett samhälle.

Luther predikade över 1 Mosebok 1523–24 och skrev i det sammanhanget *”Undervisning om hur de kristna ska förhålla sig till Mose”*. Luther är både radikal (moselagen är uttryckligen given åt judarna och binder inte hedningarna) och ger samtidigt en helhets-syn på Gamla och Nya testamentet och den kristna tron (en ”hermeneutik”).

Luther skriver detta 1525 efter det våldsamma bondeupproret, och riktar kritik mot ”svärmarna” och deras användning av Gamla testamentet, som spelade en roll i att hetsa bönderna till uppror. Luther kritiserar alltså en tanklös användning av GT ”rakt av”, vilket egentligen är motsatt problem till det vi har nu, då liberalerna tanklöst förkastar både profetiska och apostoliska skrifter. Jag tror ändå att vi får god vägledning

av Luther för bibel användningen, både för Gamla och Nya testamentet.

Han lägger fram tre punkter:

1. Mose lag binder inte hedningarna utan endast judarna

”**A**tt Mose inte binder hedningarna kan man sluta sig till av texten i 2 Mosebok där Gud säger: **Jag är Herren din Gud som har fört dig ut ur Egyptens land, ur träldomshuset** (2 Mos 20:2). Från texten har vi klart att inte heller de tio buden angår oss, för han har aldrig fört oss ur Egypten, bara judarna. Sektandarna vill lägga Mose med alla buden på vår hals, men det går vi inte med på. *Vi vill hålla Mose som lärare, men inte som vår laggivare, utom då han överensstämmer med Nya testamentet och den naturliga lagen.*

Därför är det klart nog att Mose är judarnas laggivare, inte hedningarnas. I den här

texten har Gud gett judarna ett sådant tecken, där de ska fatta honom när de anropar honom som den Gud som har fört dem ut ur Egypten. De kristna har ett annat tecken där de fattar Gud, nämligen Han som har gjort sin Son för dem **till vishet, rättfärdighet, helgelse och återlösnings** (1 Kor. 1:30).” [...]

2. Mose ger många förutsägelser om Kristus

”**F**ör det andra finner jag hos Mose det som jag inte har av naturen, nämligen Guds löften och tillsägelser om Kristus. Det är det allra bästa hos hela Mose, det är inte skrivet av naturen i människornas hjärtan, utan det kommer ner från himmelen. Att Gud lovar att hans Son ska födas i köttet, det förkunnar evangelium för oss. Och det är inte längre bud, det fordrar inte av oss vad vi ska göra eller låta bli, utan det är tröstande glada löften av Gud, som vi ska ta emot och käckt lita på

mot alla anfäktelser från synden, döden, djävulen och helvetet. Det är det förnämsta hos Mose, och det angår också oss hedningar. Det första, buden, angår oss inte, det andra däremot ska vi noga lägga märke till med hjärtat, och läsa Mose eftersom så förträffliga och tröstefulla löften står skrivna där, som jag kan stärka min svaga tro med. Det går nämligen till så i Kristi rike som jag läser hos Mose, och där finns också den rätta grunden.”

”På det sättet ska jag alltså ta emot Mose, och inte gömma honom under bänken. Först, därför att *han med lagarna ger fina exempel på hur folk och människor på ett fint och ordnat sätt kan styras i det yttre*. För det andra finns där Guds tillsägelser som stärker och uppehåller tron. Som när Gud säger till ormen: **Jag ska sätta fiendskap mellan dig och kvinnan och mellan din avkomma och hennes avkomma. Han ska krossa**

ditt huvud och du ska hugga honom i hälen (1 Mos. 3:15). Det är det första evangeliet och löftet på jorden om Kristus, att han ska övervinna synd, död och helvete, och frälsa oss från ormens makt, på vilket Adam trodde med alla sina efterkommande, och alltså var en kristen och blev frälst från sitt fall.”

”Vidare gav Gud Abraham följande tillsägelse: **I din avkomma ska jordens alla folk bli välsignade** (1 Mos 22:18 och 12:3). Det är det andra evangeliet om Kristus, att alla människor ska bli välsignade och frälsta genom honom, som Paulus förklarar i Galaterbrevet (3:8). [...]

3. Mose ger många vackra exempel på tron, kärleken och korset

”**F**ör det tredje läser vi Mose för de sköna exemplen på tron, kärleken och korset hos de kära heliga fäderna, Adam, Abel, Noa,

Abraham, Isak, Jakob, Mose, hela vägen. Av dem ska vi lära oss att lita på Gud och älska honom. Och på den andra sidan exemplen på de gudlösas otro och Guds vrede, hur han inte har överseende med de otroendes otro, hur han har straffat Kain, Ismael, Esau, hela världen i syndafloden, Sodom och Gomorra och många liknande straff som Gud gett de ogudaktiga. Exemplet är också nödvändiga. Även om jag inte är Kain, men gör som Kain gjorde, kommer jag att få likadant straff som han. Ingen annanstans än hos Mose finner man så fina exempel på både tro och otro. Därför ska vi inte gömma Mose under bänken. Så förstår vi Gamla testamentet rätt, när vi tar vara på de sköna orden om Kristus i profeterna, när vi lägger märke till och tar till oss exemplen, och när vi tillämpar lagarna efter för gott finnande och drar nytta av dem.” [...]

”Nog sagt om detta. Saken är av största vikt och många höga, förträffliga personer har misstagit sig här, och många stora predikanter far vilse nu och vet inte hur man ska predika Mose. De är vettlösa, larmar, rasar och härjar, och pladdrar för folket: Guds ord, Guds ord, Guds ord. [syftar på ”svärmarna”, ”Zwickauprofeterna” och bondeupproret 1525] Många lärda personer har inte vetat hur långt Mose ska läras ut. Origenes, Hieronymus med flera har inte kunnat ange klart var vi har nytta av Mose.”

”Detta har jag velat tala om som en inledning till Mose, har man ska förhålla sig, och hur Mose blir förstådd och mottagen, och inte alls ska gömmas under bänken. Där beskrivs ju både en fin ordning och yttre författning, och där omtalas mycket som är förträffligt, som ni har hört, som inte bör förkastas, utan värderas högt och tas emot i hjärtat med allvar, till att

främja och stärka vår kristna tro, genom vilken också de kära heliga fäderna, liksom vi, blev frälsta.”

* * *

Så långt utdrag ur Luthers ”Undervisning”. I dagens äktenskapsdebatt är det mest fyra ställen i Gamla testamentet som hänvisas till: människans skapelse som man och kvinna i 1 Mos. 1, ”äktenskapets instiftelse” i 1 Mos. 2, berättelsen om Sodom i 1 Mos. 18–19, och förbudet för att ”ligga med en man” i 3 Mos. 18 (upprepat i 3 Mos. 20). En del av Luthers kommentarer till de texterna finns i LL71 (2014). Bruket (och missbruket) av nämnda texter i Kyrkomötets argumentering mot ”utvidgning av äktenskapsbegreppet” (maj 2018) refereras i senaste nummer LL89.

Det verkar kanske överraskande att 3 Mos. 18:22, som ett bud i lagsamlingen från 2 till 5 Mosebok, enligt Luthers

”Undervisning” alltså inte skulle vara bindande för hedningarna (icke-judar). Det ingår i Mose lag för Israels folk. Det gäller då minnas tillägget Luther gör: *”utom då Mose överensstämmer med Nya testamentet och den naturliga lagen”* (första citerade stycket ovan). Att den naturliga lagen inte känner ”samkönade äktenskap” är ett ganska sällsynt argument i dagens debatt – här finns troligen läxor att göra (bland annat: vad är naturlig lag?).

Den andra delen av Luthers förbehåll är klart: a) Jesus ansluter sig i Evangeliet uttryckligen till hela Bibelns utgångspunkt: **”Har ni inte läst att Skaparen från början gjorde dem till man och kvinna?”** (Matt. 19:4 och Mark. 10:6), och b) den apostoliska undervisningen bekräftar det mosaiska förbudet (Rom. 1, 1 Kor. 6). 3 Mos. 18:22 är alltså ett bud hos Mose som överensstämmer med Nya

testamentet och den naturliga lagen.

Lutherska samlingar våren och sommaren 2019

7.4. kl. 16. Gudstjänst hos Gun-May Cedergren och Bengt Malmberg i Lovisa (Smedjevägen 20 C 21). Pastor, **Tord Carlström**.

13.4.2019 kl. 18. Samling i Iskmo bönehus i Korsholm. Predikant, **Markus Engström**.

5.5. kl. 16. Gudstjänst. Platsen ännu okänd. Pastor, **Tord Carlström**.

16.6. kl. 16. Gudstjänst. Platsen ännu okänd. Pastor, **Markus Engström**.

14.7. kl. 16. Gudstjänst. Platsen ännu okänd. Pastor, **Tord Carlström**.

KOLLA ANNONSERINGEN även på Lutherläsarens hemsida, www.lutherlasaren.net

Luthers utläggning av Psalm 23²

Del 5b

*Du dukar för mig ett bord i
mina fienders åsyn, du
smörjer mitt huvud med
olja och låter min bägare
flöda över (v. 5).*

På detta sätt har även
jag blivit bevarad av
Guds nåd de senaste

aderton åren. Jag har låtit mina fiender rasa, hota, baktala och förbanna mig, rådslå mot mig utan uppehåll, hitta på många djävulska planer och utöva många skurkstreck. Jag har låtit dem med ängslan bekymra sig över hur de kunde döda mig och förinta min undervisning, eller snarare Guds.

Dessutom har jag varit lycklig och vid gott mod – ibland bättre och ibland sämre – jag har inte bekymrat mig mycket över deras gormande och rasande, men har hållit mig till tröstens stav och hittat vägen till Herrens bord. Det är, jag har överlämnat mina omsorger åt vår Herre Gud, till vilka Han

---

² Fortsättning från föregående nummer, LL89. Översättning från *Luthers Works* vol. 12 sid 147-179 av **Tord Carlström**. Utläggningens inledning publicerades i *Lutherläsaren* 84 (s. 9-26).

hade lett mig helt utan min vilja eller mitt råd; medan jag har uttalat ett Fader Vår eller en psalm.

Det är hela vapenrustningen med vilken jag hitintills inte bara stått emot mina fiender, utan med Guds nåd också har uppnått så mycket att, när jag ser bakåt och tänker på hur det står till i påvedömet, så måste jag förvåna mig över att det har gått så långt. Jag skulle aldrig ha vågat föreställa mig att ens en tiondel av det som nu är uppenbart skulle ske. Han som har börjat ett gott verk skall också fullborda det (Fil. 1:6), även om ytterligare nio helveten och världar vore samlade i en hög. Låt därför varje kristen lära sig denna konst: att hålla sig till denna käpp och denna stav, och att finna vägen till detta bord när sorg eller annan olycka inträffar. Då skall han säkert finna styrka och tröst för allt som bekymrar honom.

Den andra liknelsen handlar om oljan som ofta används i den heliga Skrift. Det var emellertid en dyrbar olja, liksom en balsam eller annan välluktande vätska. Prästerna och kungarna brukade smörjas med den.

Vidare, när judarna hade sina festligheter och ville vara glada, då smorde eller stänkte de på sig sådan dyrbar olja, som Jesus också nämner (Matt. 6:17) när Han säger: **”När du fastar, smörj ditt huvud och tvätta ditt ansikte.”**

Denna sed att använda olja var vanlig bland dessa människor när de ville vara glada och lyckliga (Joh. 12:3). Magdalena (Luk. 7:38) ville också glädja Herren när hon hällde ut dyrbar smörjelse av ren parfym på Hans huvud, ty hon såg att Han var ledsen.

Den tredje liknelsen handlar om bågaren, som de använde i sin gudstjänst när de frambar drickoffer och gladde sig inför Herren. Med dessa ord, **”du smörjer mitt huvud med olja och låter min bågare flöda över”**, vill profeten antyda den

stora, rika tröst som de troende har genom Ordet, att deras samvete är gott, lyckligt och väl tillfreds bland alla frestelser och sorger, även döden. Det är som om han skulle säga: "Herren gör verkligen en underbar stridsman av mig och beväpnar mig helt underbart gentemot mina fiender. Jag trodde att Han skulle ha satt en rustning på mig, satt en hjälm på mitt huvud, satt ett svärd i min hand och varnat mig för att vara på min vakt och vara uppmärksam på det som var för handen så att jag inte skulle bli överraskad av mina fiender. Men i stället sätter Han mig vid ett bord och bereder en utsökt middag för mig, smörjer mitt huvud med dyrbar balsam eller (enligt vårt lands sed) sätter en krans på mitt huvud som om jag, i stället för att gå ut till strid, var på väg till en fest eller dans. Och för att jag inte skall sakna någonting nu fyller Han min bägare till brädden så att jag genast kan dricka, vara glad och på gott humör och bli berusad. Följaktligen är det dukade bordet min rustning, den dyrbara balsamen min hjälm, den överflödande bägaren mitt svärd; och med dessa skall jag besegra mina fiender."

Men är inte det en underbar rustning och en ännu underbarare seger? David önskar säga detta: "Herre, dina gäster som sitter vid Ditt bord, de troende, blir inte endast starka och modiga jättar inför alla sina fiender, utan de blir också lyckliga och berusade. Det beror på det faktum att Du behandlar dem väl, såsom en rik man vanligen behandlar sina gäster. Du ger dem utsökt föda, gör dem lyckliga och glada och betjänar dem så väl med vin att de blir berusade."

Allt detta åstadkoms genom nådens Ord. Genom det föder och styrker Herren vår Herde, sina troendes hjärtan så att de trotsar alla sina fiender och säger med profeten: "Jag är inte rädd för de hundratusentals människor som har satt sig upp

mot mig runt omkring” (Ps. 3:6). Och här ovan, i fjärde versen, sade han: **”Jag fruktar intet ont; ty Du, Herre, är med mig.”**

Följaktligen ger Han dem den helige Ande tillsammans med Ordet, ja, genom just detta samma Ord.

Den helige Ande gör dem inte endast tappra och modiga, utan också så trygga och glada att de blir druckna med en stor och gränslös glädje. David talar sålunda här om andlig kraft, glädje, och berusning – Guds kraft (Rom. 1:16); och en glädje i den helige Ande såsom Paulus kallar det (Rom. 14:17); och en välsignad berusning, vid vilken människorna inte fylls med vin, ty det är utsvävningar, utan med den helige Ande (Ef. 5:18).

Och detta är rustningen och vapnen med vilka vår Herre Gud rustar sina troende mot djävulen och världen; det är, Han sätter Ordet i deras mun och ger mod, det är den helige Ande, i deras hjärtan. Orädda och glada anfaller de alla sina fiender med den rustningen. De slår och besestrar dem trots all deras kraft, visdom och helighet.

Sådana stridsmän var Apostlarna på pingstdagen (Apg. 2:1ff.). De stod upp i Jerusalem, trots kejsarens och översteprästens förbud och handlade som om de var verkliga gudar och alla de andra bara gräshoppor och de trängde sig fram med all styrka och glädje, som om de var berusade, somliga faktiskt hånade dem t.o.m. och sade att de var fulla av nytt vin.

Men St. Petrus visade med profeten Joel att de inte var fulla av vin utan den helige Ande. Efteråt viftar han omkring med sitt svärd; det är han öppnar sin mun och predikar, och med ett slag räddar han tre tusen själar från djävulen. Men en sådan kraft, glädje och lycksalig berusning ådagaläggs i de troende inte endast när de blomstrar och har frid, utan också när

de lider och dör. När därför rådet i Jerusalem lät prygla apostlarna, glädde de sig för att de hade ansetts värdiga att lida smälek för Kristi skull (Apg. 5:41). Och i Rom. 5:3 säger Paulus: **”Vi gläder oss också i våra lidanden.”**

Senare gick många martyrer, män och kvinnor i döden med lyckliga hjärtan och skrattande munnar som om de var på väg till en glad festival eller dans. Så läser vi om St. Agnes och St. Agatha, som var jungfrur i tretton, fjorton års ålder, och många andra. De besegrade inte endast modigt och förtröstansfullt djävulen och världen genom sin död, men var också glada i sina hjärtan, som om de hade blivit druckna av stor glädje. Och det förargar djävulen över måttan när någon kan så förtröstansfullt förakta hans stora makt och list.

I vår tid har också många dött gladeligen för att de bekant Kristus. På samma sätt erfar vi att många dör i sina sängar med en god förståelse och tro och säger med Simeon, ”Med frid och glädje avreser jag nu”, så att det är ett nöje att skåda, såsom jag själv ofta har beskådat det. Och allt detta därför att, som profeten säger, de är smorda med oljan som Fyrtiofemte psalmen (Ps. 45:7) kallar en glädjens olja och har druckit ur den överflödande bägaren som Herren har fyllt.

”Bra” säger du, ”men jag känner mig inte ännu så väl utrustad för att dö med glädje.”

Det gör inget.

Som tidigare sagts, David hade inte alltid heller förmågan, i själva verket klagade han tidvis att han hade blivit kastad bort från Guds närvaro. Inte heller hade andra helgon alltid full förtröstan till Gud och en evig glädje och tålmod i deras nöd och lidande. St. Paulus förtröstade ibland så säkert och stadigt på Kristus att han inte ens hade brytt sig om att stiga upp på grund av lagen, synden, döden och djävulen. **”Det är**

inte längre jag som lever” säger han (Gal. 2:20), ”utan Kristus lever i mig.”

Och (Fil. 1:23): **”Min önskan är att bryta upp och vara hos Kristus.”**

Och (Rom. 8:32, 35): **”Vem kan skilja oss från Guds kärlek? Han sparade inte sin egen Son, utan utgav Honom för oss alla. Skall Han inte skänka oss allt med Honom? Skall anfäktelse, eller nöd, eller förföljelse, eller svärd skilja oss från Honom?”**

När han här talar om döden, djävulen och all olycka, är han lika säker som om han var det starkaste och största helgon, för vilken döden skulle vara ett rent nöje.

På ett annat ställe talar han sedan som om han var den svagaste och största syndaren på jorden: 1 Korintierbrevet 2:3: **”Jag var hos er i svaghet och i stor fruktan och bävande.”**

Romarbrevet 7:14: **”Jag är köttslig, såld under synden”** som gör mig fången.

Romarbrevet 7:24: **”Jag arma människa! Vem ska rädda mig från denna dödens kropp?”**

Och i Galaterbrevet 5:17 undervisar han om att köttet i helgonen för en evig kamp mot anden. Därför skulle du inte misströsta så fort, även om du finner dig själv vara svag och blöthjärtad, men be uppriktigt att du skulle förbli vid Ordet och växa i tro och Kristi kunskap.

Samtiden under luppen

Bibeln och homosex

Av Boris Sandberg

En bibelfråga

Ioch med att två präster i Kristinestad uttalade sig om utlevd homosexualitet bröt en formidabel storm ut i media. Det började i en sluten grupp på *Facebook*, men sedan spred det sig till dagstidningarna, både svenska och finska, som innehöll mer eller mindre seriösa insändare och kåserier i ämnet samt till radion. De svensk-österbottniska tidningarna vände sig 19.01.2019 till docent **Patrik Hagman** vid Åbo Akademi för att få hans syn på fallet.

Hagman framhåller helt riktigt att det i huvudsak inte handlar om hur man uttrycker sig, som många tagit fasta på. Frågan är om det överhuvudtaget handlar ens om tro, utan det handlar om hur man ser på Bibeln. Med andra ord handlar det om det som kallas bibelsynen. Främst då handlar det om huruvida Bibeln är Guds eget vittnesbörd eller om det är de första kristnas nedtecknade erfarenheter av den kristna tron. Det som ligger nära det här är frågan om vad som gäller för en viss tid och vad som är tidlöst och kanske dessutom bekräftas

t.ex. i Nya Testamentet. Vilka regler ska man m.a.o. ha för bibeltolkningen?

Kan man som tolkningsregel ha den gyllene regeln? För Jesus räckte inte den regeln. Jesus sa att lydningen inför Guds bud är det viktigaste. **”Mästare, vilket är det största budet i lagen? Han svarade: ’Du ska älska Herren din Gud av hela ditt hjärta och av hela din själ och av hela ditt förstånd. Det är det största och första budet’”** (Matt. 22:36-38).

Kärleken till Guds bud är avgörande.

Jesus sa enligt Joh. 14:15-24: **”Om ni älskar mig håller ni fast vid mina bud. ... Den som har mina bud och håller fast vid dem är den som älskar mig. ... ”Om någon älskar mig, håller han fast vid mitt ord. ... Den som inte älskar mig håller inte fast vid mina ord.”**

Den gyllene regeln och Det dubbla kärleksbudet kan ses som lagar eller förordningar. Det som t.ex. Paulus skriver är s.k. tillämpningsdirektiv som inte kan ändras på samma sätt som man ändrar mänskliga tillämpningsdirektiv därför att de har samma auktoritet som Jesu ord (jfr. här nedan Luk. 10:16).

Det är vanligt att man på liberalt håll gör skillnad mellan etik och tro och menar att etiken och moralen utgår från den gyllene regeln och kan därför variera från tid till tid beroende på vad som anses vara kärleksfullt just då. Tron å andra sidan kan inte ändras. Men hur är det med buden på den andra tavlan. De handlar ju om moral och etik. Jesus upphävde dem inte utan i stället skärpte han dem, i synnerhet budet om t.ex. äktenskapsbrott och mord (Matt. 5).

Det är bra att eventuella inkonsekvenser i vårt handlande påpekas. Det finns ju ingen som är helt konsekvent. Men alla anklagelser för inkonsekvens är inte helt befogade. Som vi sett

av diskussionen så är anklagelsen sann eller falsk beroende på vilka tolkningsregler man följer.

Skillnad mellan Gamla Testamentet (GT) och Nya Testamentet (NT)

Ofta citeras Gamla Testamentet som om det i allt skulle gälla också i vår tid. Det gamla förbundet upphörde i och med Jesu död och uppståndelse. Därför kan man inte hänvisa till GT ifall det finns något annat sagt om samma sak i NT. Jesus t.ex. bekräftade inte sabbatsbudet. Alla gammaltestamentliga offer upphörde i och med att Jesus offrade sig själv en gång för alla.

Jesus säger inget om homosexualitet?

Sedan har vi den påstådda konflikten mellan Jesus och Paulus. Ofta slår man en kil mellan dem två som i det här fallet med homosexualiteten. Jesus sa inget om homosexualiteten, säger man. Alltså är den okej. Det Paulus sa har ingen betydelse, för Jesus står över Paulus, menar man. Då glömmer man bort att Jesus sa till sina apostlar (befullmäktigade sändebud, ambassadörer) att **"den som hör er, hör mig"** (Luk. 10:16). Eller som Paulus alltid presenterar sig i sina brev: **"Paulus, Jesu Kristi tjänare (slav), kallad till apostel och avskild för Guds evangelium"** (Rom. 1:1).

Slaveriet

När det gäller slaveriet ska man inte dra förhastade slutsatser. Det var något som hade förekommit i dessa länder under flera årtusenden och betraktades närmast som ett samhällssystem. Man kunde bli slav av olika orsaker, t.ex. om man stod i skuld till någon eller om man blivit tagen som krigsfånge.

Bland judarna fanns det lagar som reglerade en slavs relation till sin herre bl.a. hur man kunde bli frigiven. Om man hade pengar kunde man köpa sig fri, men det var inte så vanligt. Och även om man skulle ha kunnat bli fri var det många slavar som valde att förbli slav. Som fri skulle han möta många svårigheter med tanke på mat, hus, och arbete. Det var tryggare att stanna kvar. I synnerhet bland judarna räknades slavar nästan som familjemedlemmar (jfr ”... **blev döpt med hela sitt husfolk**”, Apg. 16:15).

På Jesu tid fanns det många former av slaveri. En slav kunde ha ansvarsfulla uppgifter i ett hem, nästan som förvaltare, tjänare eller guvernant.

I Bibeln finns inte något generellt förbud mot slaveriet. Det var inte heller påbjudet även om slaveriet fanns. Det var som en del av samhällssystemet. Därför var det ingen diskussion om slaveriets varande eller inte varande. Paulus säger till slavar, som kommit till tro på Jesus, att de ska använda sig av möjligheten av att bli fri om en sådan ges dem. Slav eller fri – det påverkar inte relationen till Herren Jesus. Vi har åtminstone en uppmaning: Bli inte människors slavar i andlig mening genom att följa mänskliga påfund. Ni har ju köpts fria genom Jesu blod!

”Var och en ska bli kvar i den ställning han hade när han blev kallad. Blev du kallad som slav, så bekymra dig inte över det. Men kan du bli fri, bli hellre det. Den som var slav när han blev kallad av Herren är Herrens frigivne, och den som var fri när han blev kallad är Kristi slav. Ni är köpta till ett högt pris. Bli inte slavar under människor” (1 Kor. 7:20-23).

Onesimus

Paulus skriver till Filemon och uppmanar honom att ta emot den förrymde slaven Onesimos och behandla honom väl, för nu är han en bror i Kristus. Filemon 1. I den kristna församlingen var ingen något förmer än en annan. Om en lem lider så lider alla med den. Alla behövs för att Kristi kropp ska vara hel.

Vill man veta mera om slaveriet i Israel på Jesu tid kan man gå till logosmappen.net > Logosgruvan > Apologetik > **Jakobsson, Marcus**: Bibeln och slaveriet, eller konsultera t.ex. **Roland de Vaux** i boken *Ancient Israel, Its Life and Institutions*.

Syndakatalogerna

Går vi till de s.k. syndakatalogerna i NT så är det inte bara sexuella synder som förekommer hos människan. De synder som räknas upp består av två kategorier – vissa är konkreta i handling och andra sker främst i hjärtat, såsom begäret, men kan få konkreta uttryck som är mer eller mindre uppenbara. Vissa synder uppfattas mera som en del av personligheten medan andra är en följd av en viss attityd man har. Eller teologiskt uttryckt: p.g.a. arvsynden.

Vem går fri? Ingen.

Gud kan inte säga "Vem är jag att jag skulle döma dem!?" I stället uttalar han dom över alla våra synder vilka är en följd av arvsynden: **"Köttets gärningar är uppenbara: sexuell omoral, orenhet, orgier, avgudadyrkan, ockultism, fiendlighet, gräl, avund, vredesutbrott, själviskhet, splittringar, irrläror, illvilja, fylleri, vilda fester och annat sådant. Jag säger er i förväg vad jag redan har sagt: de som lever så ska inte ärva Guds rike"** (Gal. 5:19-21).

”Vet ni inte att orättfärdiga inte ska få ärva Guds rike? Bedra inte er själva! Varken sexuellt omoraliska eller avgudadyrkare, varken äktenskapsbrytare eller de som utövar homosexualitet eller som låter sig utnyttjas för sådant, varken tjuvar eller giriga, varken drinkare, förtalare eller utsugare ska ärva Guds rike” (1 Kor. 6:9-10).

Syndare

Ofta används uttrycket ”syndare och tullindrivare” eller ”tullindrivare och syndare”. ”Syndare” står ibland för en större grupp och betecknar ofta sådana som levde i öppen sexuell synd. Sådana som öppet säger eller gör något mot Guds vilja. Nya Testamentet har två ord för de sexuella synderna: *porneia* och *moikheia*.

Porneia betyder otukt (1 Kor 5:1 m.fl.) och *moikheia* betyder äktenskapsbrott (Hebr 13:4 m.fl.) Jesus säger i bergspredikan, att man kan begå dessa synder också i sitt hjärta. Alla har vi vår egen kamp att utkämpa mot synd i tankar, ord och gärningar.

Påbjudet eller förbjudet

I diskussionen har det framkommit att de kristna har svårt att vara konsekventa i att följa Guds ord. Det som är förbjudet gör vi (ljuger eller dyrkar avgudar såsom sexualiteten t.ex.). Och det som är påbjudet underlåter vi att göra (t.ex. barnaga som ofta uppfattas som handgripligheter). Hur är det med pederasti/pedofili? Är det förbjudet eller påbjudet eller fritt? Finns något sagt i Bibeln?

Medfött eller självalt?

I *Italehti* publicerade 9.8.2018 en artikel om huruvida pedofila tankar alltid är fel. *Sexpos* verksamhetsledare och ordförande svarar att ingen sexuell böjelse är i sig själv fel eller

sjuk, inte ens pedofili. Med andra ord är det fel om jag lever ut den här böjelsen. Det betyder också, att det är fel om vi förverkligar våra andra negativa böjelser oberoende av vad det gäller (jfr. syndakatalogerna).

De flesta människor fördömer pederasti³/pedofili idag. Samtidigt säger de, som klassas som pedofiler, att det är en del av deras personlighet. De är födda sådana. Det samma säger de som är homosexuella eller har andra "onaturliga" sexuella drag. Utövad pedofili fördömer man, men inte utövad homosexualitet. Med andra ord, att något drag är medfött kan inte användas som argument för eller emot om man ska vara "konsekvent".

I urkyrkan Paulus är i gott sällskap. *Didache* 2:2, från år 70: "Du skall inte dräpa, du skall inte begå äktenskapsbrott, du skall inte utöva pederasti, du skall inte begå otukt, du skall inte stjåla, du skall inte öva trolldom, du skall inte döda ett barn genom abort eller döda ett barn som fötts".

Barnabas' brev 10, från år 74: "Du skall inte utöva otukt; du skall inte begå äktenskapsbrott; du skall inte korrumpera ungdom". Av samma författare: "Du skall inte korrumpera pojkar eller ha lust till sådant". Det som är medfött är rätt, resonerar man. Ett sånt förhållningssätt visar att man inte räknar med arvsynden. En sådan människosynen är inte heller Guds.

Vem positionerar sig?

P*atrik Hagman* säger att de konservativa vill positionera sig, vill visa var man står. Men det gör ju alla som tar

---

³ Pederasti, (grekiska: *paideras'tia*, "gossekärlek", till *pais*, genitiv *paidos*, gosse, och *era'n*, älska) är ett sexuellt förhållande mellan en pojke och en vuxen man. Wikipedia.

ställning för eller emot! Alla politiker vill ange var de står. Alla kandidater i biskopsvalet angav sina positioner.

Patrik Hagman deklarerar var han står. De kristna har alltid positionerat sig genom skriftlig eller muntlig bekännelse. De tre allmänkyrkliga bekännelserna är tydliga ställningstaganden för att nu inte nämna Augsburgska bekännelsen och i synnerhet dess Apologi, där Melanchton talar om vi och våra motståndare.

Alltså en bibelfråga

Det är alltså en bibelfråga. Det avgörande är huruvida det är ett förbud, påbud eller *adiaforon*. Evangeliet upphäver inte det förbjudna så att det blir tillåtet. I så fall skulle allt vara tillåtet för den mänskliga syndiga naturen. Det som var förbjudet före evangeliet är fortfarande förbjudet efter evangeliet: **”Gå och synda inte härefter.”**

Det är ju därför en kristen har en kamp att utkämpa mot de syndiga begären i den egna naturen.

* * *

Rabbinska bibelförklaringar med kristen publik

Av Joakim Förars

IGamla Testamentet spelar det judiska folket och deras land Israel en framträdande roll. Det har ofta blivit lite undanskymt bland kristna, som läser GT i mycket mindre utsträckning än NT. Därmed går man miste om bakgrundsfakta

och teman som inte borde glömmas bort. Det finns sådana som tagit som sin uppgift att lyfta fram denna sida.

Det är mot den bakgrunden som vi får se Israelbibeln - en judisk översättning av GT som marknadsförs bland kristna. Den har presenterats för en finlandssvensk läsekrets i *Kristet Perspektiv* 3/2018. Dess syfte är att lyfta fram Israels betydelse i Bibeln. Det sker genom kommentarer som finns insprängda i texten. I varje kapitel kommenteras någon vers, och det berör nästan alltid det heliga landet.

Syftet med detta är vällovligt, men man måste fråga sig om det är lämpligt att kristna använder sig av en judisk bibelöversättning och vilken behållning man har av rabbinska kommentarer. En översättning är samtidigt en tolkning, och hur man ställer sig i grundläggande trosfrågor påverkar hur man förstår enskilda bibelord. En judisk bibelöversättare som citeras sade att judar inte har råd att låna andras översättningar, lika lite som de kan låna sin själ av andra. Detta kunde lika gärna sägas om kristna.

Bibel 2000 avvisades av bibeltrogna kristna för att många messianska profetior fördunklades. Därför är det märkligt att en del sanktionerar Israelbibeln. I en judisk översättning skall man inte vänta sig att finna några klara anspelningar på Jesus.

Så är det t.ex. med Ps. 45:7, där Messias kungen i grundtexten identifieras som Gud själv: "**Gud, din tron består i evigheters evighet**" (SFB). Detta är anatema för judendomen och därför har IB översatt "*Your divine throne is everlasting*".⁴ Jungfrun som skall bli gravid och föda en son (Jes. 7:14) blir i IB "*the young woman*".⁵

---

⁴ Svensk övers.: "Din gudomliga tron är evig."

⁵ Svensk övers.: "Den unga kvinnan".

I 9:6 står det att hans (barnet som skall bli kung och fräl-sare) namn är **"Mäktig Gud"**. IB översätter *"He has been named 'The Mighty Hashem is planning grace'"*⁶ (Hashem, Namnet, är en vanlig omskrivning för Guds namn), och i förklar-ingen säger man att det tycks handla om kung Hiskia.

Ps. 2:7 översätter man faktiskt med *"Hashem said to me, 'You are My son, I have fathered you this day'"*, men i kommentaren förklarar man att det handlar om en kung som skall framträda efter Israels återupprättande, så det är nog någon annan än Jesus, även om man inte förklarar hur Gud kan kalla honom sin son.

I Sak. 12:10 läser vi: **"Men över Davids hus och över Jeru-salems invånare ska jag utgjuta nådens och börens Ande, så att de ser upp till mig som de har genomborrat. De ska sörja över honom som man sörjer ende sonen, och de ska gråta bittert över honom som man gråter över sin förstfödde."**

IB återger det med *"a spirit of pity and compassion; and they shall lament to Me about those who are slain"*.⁷ Innebörden blir inte omvändelse för att de korsfäst Jesus, utan sorg över stu-pade.

Ett GT utan Jesus är en förvrängd bok, för Jesus säger att Skrifterna vittnar om honom (Joh. 5:39). De kristna har alltid sökt Jesus i GT. Men kanske innehåller Israelbibeln annat av värde? Den har tillkommit för att fokusera på det heliga

---

⁶ Svensk övers.: "Han har fått namnet 'Det Mäktiga Hashem har för avsikt att ge nåd'".

⁷ Svensk övers.: "En ande av medlidande och förbarmande; och de ska vända sig jämrande till Mig över de dödade".

landet och detta är ju ett tema som onekligen är genomgående i GT. Men det är inte själva översättningen som tjänar denna funktion. Den är i själva verket inget annat än den judiska standardöversättningen *New Jewish Publication Society*, och den avviker, vad jag kunnat upptäcka, i detta avseende inte från kristna översättningar. Det är kommentarerna som lyfter fram Israels roll.

Kommentarerna är hämtade från den judiska teologiska litteraturen från Talmud till våra dagar. Här finns nyttiga upplysningar, som att ordet för offer, *korban*, kommer från ett ord som betyder att komma nära, och alltså tjänar till att föra folket nära Gud.

Ibland känns resonemangen långsökta, men utmynnar i fromma slutsatser, som i 3 Mos. 2:1 där det står "**När någon vill bära fram ett matoffer...**" Versen handlar om frivilliga offer av mjöl och olja, billiga varor som fattiga hade råd med. Ordet för någon, *nefesh*, betyder egentligen själ. Enligt rabbinerna betyder detta att när man väljer att ge av det lilla man har är det som om man skulle ge sin själ, och det har stort värde inför Gud.

Men det finns mycket som är svårare att godta. Ibland tillskrivs Bibeln resonemang som härrör från rabbinerna. Att göra åtskillnad är inte så självklart som vi tror. Den muntliga lagen (fädernas stadgar) anses inom judendomen vara gudomlig uppenbarelse. Därför accepterar judarna alla möjliga underliga spekulationer och fantasier som rabbinernas skrifter är fulla av.

Sålunda får vi genom IB veta att Kain mördade Abel för att han ville ärva det heliga landet. Orsaken till att Gud uppenbarade sig för Abraham i Mamres terebintlund var att Mamre skall ha gått med på omskärelse. Esau flyttade till ett annat

land för att han inte ville ha det andliga och moraliska ansvar som följer med att bo i Israel.

När Josef kastades i brunnen skall den ha varit den full av ormar och skorpioner, så Rubens plan att rädda honom verkade sämre än Judas idé att sälja honom som slav, men brunnen var i alla fall belägen i Israel, så Josef var tryggare där, enligt rabbi **Chaim av Volozhin**.

Talmud vet berätta att det i samband med syndafloden inte regnade i det heliga landet. Senare rabbiner förklarar att syndafloden fungerade som en mikveh (reningsbad), och det behövdes inte i ett land som var rent i sig självt. Vattenmassorna rann i alla fall över till Israel, så hela världen dränktes.

En rabbinisk tolkningsprincip är att Bibeln inte använder överflödiga ord. Om ett ord verkar onödigt betyder det att det döljer någon djup andlig sanning. När det i Jes. 40:1 står "**Trösta, trösta mitt folk!**" skulle det ha räckt att säga trösta en gång. Tack vare dubbleringen har rabbinerna listat ut att det handlar om upprättelse inte bara från den kommande förstörelsen av templet och den babyloniska fångenskapen, utan också den andra tempelförstörelsen år 70 och förskingringen.

När Gud säger att Abraham skall bli en välsignelse för hela världen är det för IB inte fråga om Israels roll i frälsningshistorien, utan det tolkas i materiella termer, och vi påminns om judarnas insatser för kommers, vetenskap och kultur. Messias skall förena andliga och materialistiska värden, vilket enligt rabbi **Schneerson** bevisas av att han rider på en åsna (*chamor*), ett ord som liknar materialism (*chomer*).

Tidiga rabbiniska kommentarer är nyttiga för att förstå den värld där Jesus och apostlarna verkade, men en del går för långt i fascinationen för judendomen. "*Ingen pastor har den väldiga 3 500-åriga relation med Gud som vilken jude som helst*

har", påstår **Donna Jollay**, *Christian outreach coordinator* på *Israel365*, som ger ut IB, och själv kristen.

Det är dumheter. Kristendomens rötter sträcker sig precis lika långt bakåt i tiden som judendomens, och till skillnad från denna har vi inte bara tagit emot ny uppenbarelse utan också besparats tron på falsk uppenbarelse i form av den muntliga lagen.

Rabbinernas förklaringar är av högst tvivelaktigt värde.

* * *

Jag hade nämligen bestämt mig för att inte veta av något annat hos er än Jesus Kristus och honom som korsfäst.

- 1 Kor. 2:2 -

Nuförtiden finns det många predikanter som tänker, att de inte kan vara ordentliga förkunnare om de nöjer sig med att tala endast om Kristus och om det som vi talar. Dessa är de där ambitiösa, märkliga typerna, som överger det enkla och okonstlade uttryckssättet som vi representerar. De förevisar sin egenartade vishet, för att man skulle lägga märke till dem och säga om dem: "Det där är då en god predikant!" Man borde sända dem till Aten, där man i tiden ville varje dag höra något nytt. Sådana där predikanter söker sin egen och inte Kristi ära. Därför måste de blygas till slut. Akta er för sådana lärare och förbli Paulus trogna, som inte ville veta av något annat än om Jesus Kristus, den Korsfäste.

Martin Luther

(WA 10 II 167)

Översatt från finska av Markus Engström ur andaktsboken *Yksin armosta – 365 päivää Martti Lutherin seurassa*, s. 85-86, 2010.

Dataskyddsmeddelande

MEMLEMMAR I FÖRENINGEN *Lutherläsarna rf*, och mottagare av tidskriften *Lutherläsaren* meddelas följande med anledning av *Allmänna dataskyddsförordningen* (GDPR EU 2016/679):

1) **EN REGISTRERAD FÖRENING** har en lagstadgad uppgift att upprätthålla ett register över sina medlemmar, där varje medlems fullständiga namn och postadress framgår. Föreningen är personuppgiftsansvarig. Tillgång till uppgifterna, ett kalkylblad (Excel) lagrad på hårddiskiva under lösenord, har föreningens ansvarspersoner (ordförande, kassör och sekreterare). Uppgifterna ges inte ut till utomstående. Enskilda medlemmar kan begära att få se sin egen information. Uppgifterna sparas i medlemsregistret så länge personen är medlem i föreningen. Då medlemskapet upphör raderas personens uppgifter från registret. Medlemskapet i föreningen upphör om medlemmen begär att uppgifterna raderas.

2) **TIDSKRIFTEN LUTHERLÄSAREN** uppehåller en lista på personer, endast namn och postadress, som önskar motta tidskriften, samt adressen till några anstalter (församlingar, åldringshem). *Lutherläsaren*s ansvariga utgivare har tillgång till och ansvarar för denna lista, som utgörs av ett kalkylblad (Libre Calc/Excel) lagrat på hårddiskiva under lösenord. När en mottagare avlider eller undanber sig tidskriften (kontaktuppgifter på sista sidan) raderas uppgifterna från listan. Adresslistan används inte till några andra syften än postning av tidskriften.

Lutherläsarna rf styrelse, mars 2019

Avsändare:

Lutherläsaren
Kristian Norrback
Ginstigen 171,
66100 Malax,
Finland

REDAKTÖR: Markus Engström, Tjärhovsvägen 34, c 3, 64100 Kristinestad, Finland. Tel. +358(0)50-358 97 97.
E-post: mkeengstrom@gmail.com.

ANSVARIG UTGIVARE: Kristian Norrback, Ginstigen 171, 66100 Malax, Finland.
Tel. +358(0)50-919 57 04.
E-post: kijana@mbnet.fi.

REDAKTIONELLA MEDARBETARE: Tord Carlström (Sannäs), Jan-Erik Back (Korsholm), Thor Hemming (Malax), Lars Lövdahl (Vasa) och Tom Lövdahl (Lappfjärd).

LUTHERLÄSARENS WEBBADRESS:
www.lutherlasaren.net

NYA PRENUMERATIONER OCH AVBESTÄLLNINGAR:

Sänds till ansvarig utgivare: Kristian Norrback, Ginstigen 171, 66100 Malax, Finland. Tel. +358(0)50-919 57 04.
E-post: kijana@mbnet.fi.

LUTHERLÄSARENS BANKKONTO är Nordea, Kristinestad, Finland.
IBAN: Flo8 2026 1800 0072 90.
BIC: NDEAFIHH

LUTHERLÄSARENS BOKLÅDA, KONTAKTUPPGIFTER:

Bror-Erik Wikström,
Bölevägen 124, 64240 Böle, Finland. Tel. +358(0)6-225 8144.
Närpes Sparbank, IBAN: Flo6 4963 1020 0234 74
BIC: ITELFIHH